

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS TAZRIA • MAAMAR 4

וביום השמיני ימול וגו'

“And on the Eighth Day
He Shall Be Circumcised”

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likutei-torah/tazria/4/

1 וביום השמיני ימול וגו'.

“And on the eighth day he shall be circumcised,” etc.

2 למנצח על השמינית על מילה שניתנה בשמיני. שבמרחץ ראה א"ע ערום כו'. כיון שנזכר במילה נתיישרה דעתו כו' כדאיתא במנחות דף מ"ג ע"ב. וכן הוא ג"כ בירושלמי סוף מסכת ברכות.

“For the conductor, on the eighth”: on circumcision, which was given on the eighth [day]. For in the bathhouse [David] saw himself naked, etc.; once he remembered the circumcision, his mind was set at ease, etc., as is found in Menachos, folio 43b. And so it is also in the Jerusalem Talmud, at the end of Tractate Berachos.

3 וצריך להבין למה היתה השירה על שניתנה בשמיני דוקא. אך הנה כתיב וביום השמיני ימול כו' ואפילו בשבת שמילה דוחה שבת.

Now we need to understand why the song was about its having been given on the eighth [day] specifically. However, it is written, “And on the eighth day he shall be circumcised,” etc., and even on Shabbos, for circumcision overrides Shabbos.

ולהבין יתרון ומעלה שיש במילה שהיא ביום השמיני לדחות מעלת ומדרגת קדושת השבת, צריך להקדים ענין השבת כי בו שבת כו'.

And to understand the advantage and superiority that circumcision, which is on the eighth day, possesses, [enabling it] to override the eminence and rank of the holiness of Shabbos, we must first explain the matter of Shabbos: “for on it He rested,” etc.

4 ושורש הדברים הוא כי הנה כל המלאכות שבימות החול ל"ט מלאכות החורש והזורע כו' הם כחי' תיקון ובירור להעלות מכח הצומח אשר בארץ להצמיח כל מאכל אשר יאכל האדם וחי בהם

The root of the matter is this. All the labors of the weekdays, the thirty-nine labors, plowing and sowing, etc., have the quality of rectification and refinement (tikkun and birur): to raise up from the vegetative power that is in the earth, to make grow all the food that a person eats and lives by;

כי הוא יברך על המאכל בתחלה ובסוף וממשיך בו קדושה וגם אח"כ כשמקבל חיות מזה המאכל נכלל חיות המאכל בחיות האדם ומתחזק כחו ושכלו ובכח

For he makes a blessing over the food at the beginning and at the end, and draws holiness into it; and also afterward, when he receives life-force (chayus) from this food, the life-force of the food is included in the life-force of the person, and his strength and his intellect are reinforced; and with the strength

ושכל זה מתפלל ולומד ומקיים מצות לכך גם חיות המאכל עולה עמו ונכלל באחד ואהבת כו', ועד"ז הן כל המלאכות כאפיה ובישול שהן תיקון המאכל שיהא ראוי לאכילת אדם.

and intellect [that come] from this, he prays, studies and fulfills mitzvos. Therefore the life-force of the food also rises with him and is included in "One" and "You shall love," etc. And in the same way are all the labors, such as baking and cooking, which are the rectification of the food so that it be fit for a person to eat.

5 וכן האורג שני חוטין כו' וכיוצא בו הוא תיקון להיות ראוי ללבושי האדם. והכונה וכיוצא בו הוא תיקון להיות ראוי לבית אשר ידור בו האדם,

Likewise weaving two threads, etc., and the like, is a rectification, so that [the material] be fit for a person's garments; and building and the like is a rectification, so that [the material] be fit for a house in which a person will live.

כי דרך כלל כל המלאכות כולן הן במזונות ולבושים ובתים הן היכלות כו' כמ"ש במ"א וכל בירור זה הוא מרפ"ח ניצוצין שנפלו בשב"כ בבי"ע

For, in general, all the labors without exception are in [the areas of] food, garments and houses; these are heichalos (chambers), etc., as is explained elsewhere. And all this refinement is of the 288 sparks that fell, in the shattering of the vessels, into Beriah, Yetzirah and Asiyah,

וצריך להעלותם מבי"ע לאצילות כי אצילות הוא עולם התיקון שכבר נתקן שלא ע"י האדם אך התיקון של האדם הוא בבי"ע שניתן להאדם לתקן ולברר כו' (ועמ"ש בפ' בראשית בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים).

and they must be raised from Beriah, Yetzirah and Asiyah to Atzilus. For Atzilus is the World of Tikkun (rectification), which has already been rectified, not through man; but man's rectification is in Beriah, Yetzirah and Asiyah, which were given to man to rectify and refine, etc. (And see what is written in Parshas Bereishis, in the explanation on the verse "For as the new heavens.")

וזוהי עבודת האדם ימי החול, אבל בשבת אין בו בירור ותיקון כלל רק האכילה היא מלמעלה למטה
צדיק אוכל לשובע נפשו כו'

This is a person's service on the weekdays. But on Shabbos there is no refinement or rectification at all; rather, the eating is from above to below: "The righteous one eats to satisfy his soul," etc.

(כמ"ש בת"א פ' חיי שרה בד"ה יגלה לן טעמי כו') והן תלת סעודתי דשבתא ג"פ ביום השביעי, תלת
זימנין נטיף טלא דעתיקא כו'

(as is explained in Torah Ohr, Parshas Chayei Sarah, in the discourse beginning "May He reveal to us the reasons," etc.). And these are the three meals of Shabbos, three times on the seventh day: three times the dew of Atika (the Ancient One) drips down, etc.,

שהוא מבחי' ענג העליון ויכל אלהים ביום השביעי ויכל לשון כלות הנפש מחמת תענוג דהיינו
שהמשיך תענוג העליון

which is from the level of the supernal delight. "And G-d completed (vaychal) on the seventh day": vaychal is an expression of kelos hanefesh, the soul's consuming yearning, out of delight; that is, He drew down the supernal delight.

והוא המ"ד שמכרר המ"נ שכל ההעלאה שבימי החול הוא בחי' מ"נ ובשבת נמשך המ"ד באצ"י בעולם
התיקון שהוא מבחי' מ"ה

And this is the mayin duchrin (masculine waters) that refine the mayin nukvin (feminine waters). For all the elevation of the weekdays is the level of mayin nukvin, and on Shabbos the mayin duchrin are drawn down into Atzilus, into the World of Tikkun, which is from the level of [the Name] Mah (45),

כי ההעלאות דמ"נ הוא מבחי' ב"ן והתיקון הוא המ"ד שנמשך ממ"ה המכרר הב"ן וזהו אתעדל"ע שאחר
אתעדל"ת מי שטרח בע"ש כו', ועיין מ"ש מזה ע"פ ראו

for the elevations of the mayin nukvin are from the level of [the Name] Ban (52), and the rectification is the mayin duchrin that are drawn from Mah, which refines the Ban. And this is the arousal from above that follows the arousal from below: "One who toiled on Erev Shabbos," etc. And see what is written about this on the verse "See

כי ה' נתן לכם השבת והיינו שכפי ערך עליי' הביין המתברר כך ערך המשכת המייד המברר וכמ"ש וירא אלקים את כל אשר עשה

that G-d has given you the Shabbos." That is: in proportion to the elevation of the Ban that is refined, so is the drawing-down of the mayin duchrin that refine [it]. As it is written, "And G-d saw all that He had made,

והנה טוב מאד שהוכשר בעיניו מאד לכך ויכולו שנכללו בתענוג עליון וכלתה נפשם כו' ומזה נמשך להיות ויכל ביום השביעי, וזהו ענין כי בו שבת כאדם ששובת ממלאכתו שהיה ט רוד בה

and behold, it was very good": that it was very fitting in His eyes. Therefore "Vaychulu (they were completed)": that they were included in the supernal delight, and their soul was consumed with yearning, etc.; and from this was drawn [the state of] "And He completed (vaychal) on the seventh day." And this is the meaning of "for on it He rested": like a person who rests from his work, with which he had been occupied,

כמו אם הוא מטריד שכלו לכתוב איזה דבר שאזי השכל מלובש במעשה הכתיבה וכששובת חוזר השכל למקורו כו', כך נכללו כל ההעלאות בעולם התיקון

as when he occupies his mind with writing something, so that his intellect is then invested in the act of writing, and when he rests, the intellect returns to its source, etc. So, too, all the elevations were included in the World of Tikkun.

ולכן אין בו מלאכה מפני שכבר נשלם הבירור מעבודת האדם ממטה למעלה אלא הוא המשכת המייד באצילות עולם התיקון וכל זה הוא ענין השבת:

Therefore there is no labor on it, because the refinement through man's service, from below to above, has already been completed; rather, it is the drawing-down of the mayin duchrin into Atzilus, the World of Tikkun. And all this is the matter of Shabbos.

6 ב אבל מילה היא מדרגה הגבה מאד נעלה מבחי' אצילות שניתנה בשמיני דהנה כל הז' מלכים וימלוך וימת כו'

2. But circumcision is a level far, far loftier than the level of Atzilus, for it was given on the eighth. For of all the seven kings [it is said], "and he reigned ... and he died," etc.,

עד מלך השמיני הוא הדר שרש התיקון הוא יסוד דא"ק שמשם הארת מ"ה שהוא ממצחא דא"ק, (ויסוד דא"ק הוא המשפיע בחי' פנימי)

until the eighth king, who is Hadar, the root of tikkun, which is the Yesod of Adam Kadmon; from there comes the light of Mah, which is from the forehead (Metzach) of Adam Kadmon. (And the Yesod of Adam Kadmon is what bestows the inner level.)

שהוא למעלה מבחי' מ"ה שבאצי' שכבר נמשך ונתלבש בעולם התיקון אבל שרש שם מ"ה למעלה בא"ק הוא גבוה מאד ונשא ממעלת מדרגת אצילות

This is higher than the level of Mah in Atzilus, which has already been drawn down and invested in the World of Tikkun; but the root of the Name Mah, above, in Adam Kadmon, is very high and exalted above the rank of the level of Atzilus.

(וזהו כתר עליון כו' מלגאו איהו שם מ"ה דאיהו אורח אצי' כו' ועד"ז בא"ק שהוא כתר דכללות ועי' בד"ה ענין האבות הן הן המרכבה ומשם יובן למה נק' ז"א ג"כ שם מ"ה, ועמ"ש בביאור דמזוזה מימין בענין אויר שהוא ג"כ בכתר ובז"א)

(And this is [the meaning of] "Keser Elyon, etc.; within, it is the Name Mah, which is the path of Atzilus," etc.; and in the same way in Adam Kadmon, which is the Keser of the whole (klalus). And see the discourse beginning "The matter of 'the Patriarchs are the Chariot'"; from there it will be understood why Z'eir Anpin, too, is called the Name Mah. And see what is written in the explanation of "The mezuzah on the right," on the matter of avir (air), which is also in Keser and in Z'eir Anpin.)

ונק' רעוא דכל רעוין פי' מקור כל הרצונות קדמון לכל הקדומי' כי בריאת העולמות הוא מפני שכשעלה ברצונו כו'

And it is called "the Will of all wills" (raava dechol raavin), meaning the source of all wills, which precedes all that is primordial. For the creation of the worlds is because, when it arose in His will, etc.;

אבל להיות רצון לרצון דלאו מכל מדות כו' הוא מבחי' רעוא דכל רעוין ונק' אדם קדמון לכל הקדומים, but that there be a will to will, in [the One] who "is not of any of the attributes," etc., is from the level of the Will of all wills. And it is called Adam Kadmon, primordial before all that is primordial,

שהוא לפני האצ"י עד שאין ערוך אליו אפי' בחי' אצ"י שהיא בחי' חכמה וכתוב כולם בחכמה עשית שחכמה ועשייה שוים שם

for it is before Atzilus, to the point that even the level of Atzilus, which is the level of Chochmah, has no comparison to it. And it is written, "You have made them all with wisdom (chochmah)": Chochmah and Asiyah (making) are equal there.

(והיינו ע"ד שנתבאר בפ' וירא בד"ה אנת הוא חד ולא בחושבן דקאי על כתר עליון שאינו ערוך אליו כלל כי התהוות החכמה מהכתר הוא מאין ממש כו' ע"ש באריכות.

(This is along the lines of what is explained in Parshas Vayeira, in the discourse beginning "You are One, but not in number," which refers to Keser Elyon, to which there is no comparison at all, for the coming-into-being of Chochmah from Keser is from absolute nothing, etc.; see there at length.

ומבואר בע"ח שמ"א פ"ד ובשע"ק ח"ג שער א' שדרך כלל אצילות הוא חכמה וא"ק הוא כתר כו')

And it is explained in Etz Chaim, Sha'ar 41, chapter 4, and in Sha'arei Kedushah, Part III, Gate 1, that in general Atzilus is Chochmah and Adam Kadmon is Keser, etc.)

ולכן שבת נוהגת בכל מקום לפי שבחי' ומדרגת אצילות יכולה להתפשט ולהתלבש אפי' במקום שיש זה לעומת זה מפני שהאצילות היא עולם התיקון שכבר ניתקן ונתלבש ובהתלבשות

Therefore Shabbos applies in every place: because the level and rank of Atzilus can spread forth and invest itself even in a place where there is "this opposite that," since Atzilus is the World of Tikkun, which has already been rectified and invested. And through investment,

הנה הע"ס דאצילות מלובשים כבריאה ובריאה ביצירה ויצירה בעשייה עד שנמצא שיש התלבשות אצילות בעשייה ג"כ (וכמ"ש בספר הגלגולים פרק כ' הובא בסש"ב).

the Ten Sefiros of Atzilus are invested in Beriah, and Beriah in Yetzirah, and Yetzirah in Asiyah, so that it turns out that there is an investment of Atzilus in Asiyah as well (as is written in Sefer HaGilgulim, chapter 20, quoted in Sefer Shel Beinonim [Tanya]).

ובהתלבשות זו נמצא שיש זה לעומת זה ואפילו כנגד עולם האצילות יש קליפות ויש אריך דקליפה דאצילות כו' וכמארז"ל אברהם שיצא ממנו ישמעאל ויצחק שיצא ממנו עשו ורישי' דעשו בעטפוי דיצחק

And in this investment it turns out that there is "this opposite that": even opposite the World of Atzilus there are kelipos, and there is an Arich of the kelipah of Atzilus, etc.; as our Sages, of blessed memory, said, "Avraham, from whom Yishmael came out, and Yitzchak, from whom Esav came out"; and "the head of Esav is in the bosom of Yitzchak,"

כי עשו הוא ז"א דקליפה דאצילות כו' רק שמעמד ומצב קליפות דאצילות הם בבריאה ומ"מ יונקים החיות מאצילות כו'

for Esav is the Z'eir Anpin of the kelipah of Atzilus, etc. Only, the station and position of the kelipos of Atzilus are in Beriah, and nevertheless they draw their life-force from Atzilus, etc.

ולכן אפילו במקום הקליפות יכול להיות התפשטות הארת קדושת שבת לישראל ואין הקליפות מונעים ומעכבים כו' מאחר שהוא דרך התלבשות כנ"ל.

Therefore, even in the place of the kelipos, the light of the holiness of Shabbos can spread forth for Israel, and the kelipos do not prevent or hold it back, etc., since it comes by way of investment, as mentioned above.

7 וזהו דוקא ענין שבת שהוא אתעדל"ע לפי האתעדל"ת שהיא מבחינת התיקון מ"ד דמ"ה לברר המ"ן דב"ן.

And this is specifically the matter of Shabbos: it is an arousal from above in proportion to the arousal from below, and it is from the level of tikkun, the mayin duchrin of Mah, to refine the mayin nukvin of Ban.

אבל יש אתעדל"ע שהיא הגבה מאד נעלה מכפי אתעדל"ת שאין אתעדל"ת מגעת שם והיינו בחי' א"ק

But there is an arousal from above that is far, far loftier than [what corresponds to] the arousal from below, for the arousal from below does not reach there; and this is the level of Adam Kadmon,

שהוא לפני אצילות שאינו מתלבש כלל בעולמות ושם הוא מקום המילה שהערלה חופפת ומסתרת על גילוי זה שא"א לו להתגלות במקום שיש ערלה וקליפה ח"ו

which is before Atzilus and does not invest itself in the worlds at all. And there is the place of circumcision: for the foreskin covers over and conceals this revelation, since it cannot be revealed in a place where there is a foreskin and kelipah, G-d forbid.

וזהו ואתה את בריתי תשמור אתה וזרעך אחרריך לדרתם כו' וערל זכר אשר לא ימול כו'

And this is [the meaning of] "And you shall keep My covenant, you and your seed after you throughout their generations," etc., and "An uncircumcised male who will not be circumcised," etc.,

ונכרתה הנפש ההיא כו', וצ"ל מילה מלשון כריתה כמו אמילם כו' ומלשון מוללין מלילות וגם מל מלשון גילוי

"that soul shall be cut off," etc. And it must be said that milah is a term of cutting, as in "I will cut them off (amilam)," etc., and from the expression moleilin meililos (rubbing ears of grain); and mal is also a term of revealing,

דהיינו שיהא גילוי בחינת א"ק שאע"פ שלא שייך בו התלבשות מ"מ הארת גילוי זה מוכרח להיות בישראל דוקא.

meaning that there be a revelation of the level of Adam Kadmon: although investment does not apply to it, nevertheless the light of this revelation must be in Israel specifically.

(וזהו ענין שארז"ל בענין מילה בשמיני כדי שיעבור עליו שבת אחת כי אחר שנמשך בחינת הגלוי דשבת שהיא האתעדל"ע שע"י האתעדל"ת

(And this is the meaning of what our Sages, of blessed memory, said concerning circumcision on the eighth [day]: "so that one Shabbos should pass over him." For after the revelation of Shabbos has been drawn down, which is the arousal from above that comes through the arousal from below,

אזי יכול להיות נמשך ומתגלה בו האתעדל"ע שהיא הגבה מאד נעלה מאתעדל"ת שזהו ענין המילה ועמ"ש בענין פתחי לי כו' ואני אפתח לך כו' בד"ה אני ישנה).

then the arousal from above that is far, far loftier than the arousal from below can be drawn down and revealed in him, which is the matter of circumcision. And see what is written on the matter of "Open for Me," etc., "and I will open for you," etc., in the discourse beginning "I am asleep.")

וראשונה לא נצטוו אלא במילה להסיר הערלה הגסה והקשה ואח"כ במדבר נצטוו על הפריעה ג"כ להסיר עור הדק ג"כ שיהיה גילוי יותר כו'

At first they were commanded only about milah, to remove the coarse and hard foreskin; afterward, in the wilderness, they were commanded about periah as well, to remove the thin skin too, so that there be a greater revelation, etc.

משא"כ בגילוי בחינת אצילות שם מ"ה שבעולם התיקון מאחר שהוא ע"י התלבשות אין הקליפות מונעים ומעכבים

This is not so with the revelation of the level of Atzilus, the Name Mah of the World of Tikkun: since it comes through investment, the kelipos do not prevent or hold it back.

ולכן היה אברהם נביא גם קודם המילה וכמה נבואות דבר עמו הקב"ה קודם המילה ויאמר ה' אל אברם שהיה מרכבה לבחינת אצילות,

Therefore Avraham was a prophet even before the circumcision, and the Holy One, blessed be He, spoke many prophecies with him before the circumcision: "And G-d said to Avram"; for he was a chariot (merkavah) for the level of Atzilus.

אבל כדי שיאיר עליו גילוי יסוד דא"ק נצטוו על המילה דוקא להכרית הערלה החופפת כו' שבהארה זו

But in order that the revelation of the Yesod of Adam Kadmon shine upon him, he was commanded specifically about circumcision, to cut off the foreskin that covers over, etc.; for with this light

הנה הערלה מסתרת ומעלמת מלהאיר גילוי כזה שהוא בלי התלבשות כלל שהארה זו אינה מלובשת בגדר עלמין כלל מקום מלך השמיני כו'.

the foreskin conceals and hides, so that such a revelation, which is entirely without investment, cannot shine; for this light is not invested within the bounds of the worlds at all: [it is] the place of the eighth king, etc.

וזשארז"ל בירושלמי ספ"ג דנדרים אמר רבי אלעזר בי רבי אבינא מצוות שבת מלא (בשני ווי"ן דכתיב ואת שבת קדשך להם הודעת ומצוות וחוקים וכ"ה ברבות בשלח ס"פ כ"ה) להודיעך שהיא

And this is what our Sages, of blessed memory, said in the Jerusalem Talmud, at the end of chapter 3 of Nedarim: "Rabbi Elazar son of Rabbi Avina said: 'Mitzvos' of Shabbos is written full" (with two vavs, as it is written, "And Your holy Shabbos You made known to them, and mitzvos and statutes"; and so it is in the Midrash Rabbah, Beshalach, end of section 25), "to teach you that it

שקולה כנגד כל מצותיה של תורה (ועמ"ש מזה בד"ה ראו כי ה' נתן לכם השבת)

is equal to all the mitzvos of the Torah" (and see what is written about this in the discourse beginning "See that G-d has given you the Shabbos");

והמילה דוחה אותה משל לשני מטרונות שהיו באות זו על גב זו ואין אתה יודע איזו גדולה מחברתה זו שהיא יורדת מפני חברתה את יודע שחברתה גדולה ממנה כו',

"and circumcision overrides it. A parable: two matrons were walking side by side, and you do not know which is greater than the other; the one that steps aside before the other — you know that the other is greater than she," etc.

ועיין כעין לשון זה ברבות ס"פ בא פ' י"ט והיינו שע"י המילה נמשך ומאיר בבחינת מל' מבחינה העליונה יותר (ועיין זח"א פ"ט א' צ"ח א').

And see language similar to this in the Midrash Rabbah, end of Parshas Bo, section 19. That is, through circumcision [light] is drawn down and shines into the level of Malchus from a higher level (and see Zohar I, 89a and 98a).

וזהו מארז"ל במשנה ספ"ג דנדרים גדולה מילה שנכרתו עליה שלש עשרה בריתות ופ"י במק"מ פ' פנחס דרל"ג ע"ב

And this is the saying of our Sages, of blessed memory, in the Mishnah, at the end of chapter 3 of Nedarim: "Great is circumcision, for thirteen covenants were made over it." And the Mikdash Melech on Parshas Pinchas, folio 233b, explains

דהיינו שנמשך מיסוד דא"א שיש בו י"ג ת"ד שהם י"ג מדות הרחמים שזהו למעלה מבחינת שבת

that it is drawn from the Yesod of Arich Anpin, in which are the thirteen tikkunei dikna (adornments of the beard), which are the Thirteen Attributes of Mercy; and this is above the level of Shabbos,

שהוא מבחינת חכמה מוחין דאבא ועמ"ש בד"ה שבת שבתון הוא לכם והמשכה זו נמשך בבחינת מלכות וע"כ נקראת עי"ז מטרוניתא יותר גדולה:

which is from the level of Chochmah, the mochin of Abba; and see what is written in the discourse beginning "It is a Shabbos of rest for you." And this drawing-down is drawn into the level of Malchus; therefore through this she is called the greater matron.

8 ג וזהו ענין מ"ש בת"ז תמן מל תמן נצח כי כל התפשטות אורות עליונות מריש כל דרגין הוא רק מבחינת נה"י דא"ק ולמעלה מנה"י לית מחשבה תפיסא ביה ואין שם שום גילוי ולא

3. And this is the meaning of what is written in the Tikkunei Zohar: "Where there is mal, there is Netzach." For all the spreading forth of the supernal lights from the Head of all levels is only from the level of Netzach, Hod and Yesod of Adam Kadmon; above Netzach, Hod and Yesod, no thought can grasp it, and there is no revelation there at all. And it is not

כמו שאר פרצופי אצילות עתיק וא"א ואו"א כו' שהז"ת דעתיק הם מלובשים בא"א וכן ז"ת דא"א מלובשים באו"א כו'

like the other partzufim (configurations) of Atzilus, Atik, Arich Anpin, and Abba and Imma, etc., where the seven lower [Sefiros] of Atik are invested in Arich Anpin, and likewise the seven lower [Sefiros] of Arich Anpin are invested in Abba and Imma, etc.

וע"ז אמר אבא אחיד ותליא בחסד הוא חסד דא"א ואימא אחיד ותליא בגבורה הוא גבורה דא"א שאו"א הם המלבישים זרועות דא"א כו' אבל בא"ק אינו כן רק הנה"י לבד כו'.

And of this it says: "Abba is attached to and hangs upon Chesed," that is, the Chesed of Arich Anpin, "and Imma is attached to and hangs upon Gevurah," that is, the Gevurah of Arich Anpin; for Abba and Imma are what clothe the arms of Arich Anpin, etc. But in Adam Kadmon it is not so; [there is] only Netzach, Hod and Yesod alone, etc.

9 וזהו תמן נצח פי' נצח דא"ק דהיינו גילוי ההשפעה שההשפעה היא מצד החסד ונצח הוא ענף החסד,

And this is [the meaning of] "there is Netzach": the Netzach of Adam Kadmon, meaning the revelation of the flow of bestowal. For bestowal comes from the side of Chesed, and Netzach is a branch of Chesed;

אלא שהחסד הוא ההשפעה מצד המדה עצמה שכך הטבע להיטיב ונצח הוא ההשפעה מצד שכך עלה במוסכם והוא ענין נתינת ההשפעה בלבד.

only, Chesed is bestowal on account of the attribute itself, for such is its nature, to do good, whereas Netzach is bestowal on account of its having been so decided and agreed upon; and it is the matter of the giving of the bestowal alone.

כי הנה נודע שיש ג' פרקין בהשפעה חח"ן חכמה שבחסד שהאהבה היא מצד הדעת וחסד שבחסד היא האהבה מצד הטבע

For it is known that there are three joints (perakin) in bestowal: Chochmah, Chesed and Netzach. Chochmah within Chesed is when the love comes from Daas (knowledge); Chesed within Chesed is love that comes from nature;

אבל נצח שבחסד אינה מצד מדת האהבה רק כמו דרך עקשות שנותן שלא כמדתו רק אעפ"כ כך עלה ונגמר אצלו לעשות חסד והוא גילוי הבא לבחינת מעשה בלבד.

but Netzach within Chesed is not from the attribute of love; it is rather like a way of stubbornness: he gives not in keeping with his attribute, but nevertheless it has so arisen and been settled with him to do kindness. And it is a revelation that comes into the level of action alone.

אך כדי להיות תמן גילוי הנצח דא"ק צ"ל תחלה תמן מל להיות גילוי בחינת יסוד דא"ק פנימית השפעה כי מל לשון גילוי ולשון כריתה ומלילה כנ"ל.

But in order that there be "there" a revelation of the Netzach of Adam Kadmon, there must first be "there is mal": that there be a revelation of the level of the Yesod of Adam Kadmon, the inner dimension of bestowal. For mal is a term of revealing, and a term of cutting and of rubbing, as mentioned above.

(ועמ"ש בע"ה שער האונאה פ"ג שאין החסדים דנו"ה דז"א יורדים במקומם כו' כל זמן שלא כרתו הערלה כו' ע"ש).

(And see what is written in Etz Chaim, Sha'ar HaOna'ah, chapter 3, that the chasadim of Netzach and Hod of Z'eir Anpin do not descend to their place, etc., as long as the foreskin has not been cut away, etc.; see there.)

וגם מל בגימטריא שבעים להיות גילוי כל הז' עליונות ע"י מילה זו כי להיות גילוי נצח צ"ל הארה הבאה מלמעלה מעלה

Also, mal in gematria is seventy, so that there be a revelation of all the seven supernal [levels] through this circumcision. For in order that there be a revelation of Netzach, there must be a light that comes from very high above.

כי הגם שנצח הוא בחי' ומדרגה תחתונה בבחי' סוף המעשה מ"מ שרשה הוא ממדרגה יותר עליונה וכנודע ממ"ש

For although Netzach is a low level and rank, at the level of the end of action, nevertheless its root is from a higher level; as is known from what is written,

כי עם קשה עורף הוא וסלחת כו' שבזה תלוי סליחת העון לפי שישראל יש להם בחי' מדת קשה עורף
 "For it is a stiff-necked people, and You shall pardon," etc.: the pardoning of sin depends on this, because Israel possess the trait of being stiff-necked.

כי להיות עקשות הוא ממה שכך עלה כרצונו שלא ניתן להשגת והכנת טעם המושג וה"ז למעלה מן הדעת אלא כשבא וירד למטה מתלבש בבחי' שלמטה מן הדעת כו',

For stubbornness comes from its having so arisen in one's will, which is not given over to grasping and understanding a comprehensible reason; and this is above Daas. Only, when it comes down below, it is invested in the level that is below Daas, etc.

ולכן אנו רואין בתינוק שההליכה ברגליו היא באה לו באחרונה אחר שנשלמו גמר מוחין דיניקה כו' הגם שמבין ויודע מקודם גם יודע קצת לדבר כו'

Therefore we see in an infant that walking on his feet comes to him last, after the mochin of nursing (yenikah) have been fully completed, etc., even though he understands and knows beforehand, and also knows how to speak a little, etc.

(ועמ"ש בביאור ע"פ אלה מסעי גבי פי' אל עליון גומל חסדים טובים, ובמ"א נתבאר שהנצח נמשך מבחינת גדולה כי כל איש רחב לבב בגדולה יתירה כן לפי ערך תגדל ותתפשט מדת הניצוח אצלו להיות הדבר כרצונו דווקא שיהיה ידיה נצח.

(And see what is written in the explanation on the verse "These are the journeys," regarding the meaning of "the supreme G-d, who bestows good kindnesses." And elsewhere it is explained that Netzach is drawn from the level of greatness (gedulah): for whoever is broad of heart, with abundant greatness, in that measure does the trait of winning grow and spread in him, that the matter be specifically according to his will, that his own [side] should prevail.

משא"כ מי שהוא קטן בעיניו לא יתפעל בניצוח כ"כ שיהיה הדבר דווקא כרצונו אלא מיד ירך לבבו כו'.

This is not so with one who is small in his own eyes: he will not be so stirred to win, that the matter be specifically according to his will; rather, his heart immediately softens, etc.

ועד"ז יובן ג"כ בעבודת ה' שבח"י הנצח להיות קשה עורף נגד היצה"ר הרוצה להחטיאו נמשך דוקא מהגדולה ורוממות הנשמה ע"ד ויגבה לבו בדרכי ה' וכמ"ש

In the same way it will also be understood in the service of G-d: the level of Netzach, to be stiff-necked against the evil inclination that wants to make him sin, is drawn specifically from the greatness and exaltedness of the soul, in the manner of "His heart was lifted up in the ways of G-d"; and as it is written,

כי מי גוי גדול כו' וע"ז נאמר ואעשך לגוי גדול כמ"ש ברבות ר"פ לך לך והיינו ששרש הנשמות מבחי' סוכ"ע אשר ולגדולתו אין חקר וכמ"ש וקרבתנו מלכנו לשמך הגדול וכמ"ש ומה תעשה לשמך הגדול

"For which is a great nation," etc.; and of this it was said, "And I will make you a great nation," as is written in the Midrash Rabbah at the beginning of Lech Lecha. That is, the root of the souls is from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), of which [it is said], "and His greatness is unsearchable"; and as it is written, "And You have brought us near, our King, to Your great Name"; and as it is written, "And what will You do for Your great Name?"

(ביהושע סי' ז') ועמ"ש בד"ה אני ה' אלקיכם דפ' ציצית גבי בשעה שישראל עונין אמן יהא שמיה רבא מברך כו' ע"ש.

(in Joshua, chapter 7). And see what is written in the discourse beginning "I am Havayah your G-d," of the section of tzitzis, concerning "When Israel respond, 'Amen, may His great Name be blessed,'" etc.; see there.

וזהו לך ה' הגדולה כו'. והנצח וזהו וגם נצח ישראל לא ישקר כו' כי לא אדם הוא שעיקר תוקף בחי' הנצח נמשך מבחי'

And this is [the meaning of] "Yours, G-d, is the greatness," etc., "and the Netzach." And this is [the meaning of] "And also the Netzach (Eternal One) of Israel will not lie," etc., "for He is not a man": for the main strength of the level of Netzach is drawn from the level of

כי לא אדם הוא שהוא בחינה שלמעלה מסדר ההשתלשלות כמ"ש במ"א, ועיין בזח"ג נשא דקל"ו ע"ב

"for He is not a man," which is a level above the order of hishtalshelus, as is explained elsewhere. And see Zohar III, Naso, folio 136b,

וברכות אמור פ"ל ועמ"ש במ"א ע"פ מארז"ל והנצח זו ירושלים פ"ט דברכות דנ"ח סע"א וירושלים היינו יראה שלם יראת ה' אוצרו. היא נמשכה מבחי' הנצח.

and the Midrash Rabbah, Emor, section 30. And see what is explained elsewhere on the saying of our Sages, of blessed memory, "And the Netzach: this is Jerusalem" (chapter 9 of Berachos, folio 58, end of side a). And Yerushalayim means yirah shalem (complete awe): "the fear of G-d is his treasure." It is drawn from the level of Netzach.

10 וזהו ג"כ מ"ש בשה"ש רבה קרוב לסופו ע"פ אם חומה היא אם מעמיד דבריו כחומה כו'

This is also [the meaning of] what is said in Shir HaShirim Rabbah, near its end, on the verse "If she is a wall": "If he stands his words firm like a wall," etc.;

היינו ע"ד בחי' וגם נצח ישראל לא ישקר נבנה עליה הוא בנין ירושלים יראה שלם.

that is, along the lines of the level of "And also the Netzach of Israel will not lie." "We will build upon her": this is the building of Yerushalayim, yirah shalem (complete awe).

11 ועמ"ש בד"ה וכל בניך בענין בוניך. ופי' וכל בניך למודי ה' היינו ע"י המילה כמ"ש בפ' אמור דף צ"א ע"ב והיינו כי תמן מל תמן נצח כנ"ל להיות אני חומה.

And see what is written in the discourse beginning "And all your children," on the matter of "your builders." And the meaning of "And all your children shall be taught of G-d" is: through circumcision, as is written in Parshas Emor, folio 91b. And this is because "where there is mal, there is Netzach," as mentioned above, so that there be "I am a wall."

ועי"ז יהיה בחי' בוניך שהוא ענין נבנה עליה ועמ"ש בד"ה לסוסתי ברכבי בשה"ש בענין כי אמרתי עולם חסד יבנה.

And through this there will be the level of "your builders," which is the matter of "We will build upon her." And see what is written in the discourse beginning "To My mare among the chariots," in Shir HaShirim, on the matter of "For I said: The world shall be built with kindness."

12 ובזה יובן מה דאיתא במדרש בראשית רבה פ"א ששאל מין א' מרבי עקיבא אם כדברך שהקב"ה מכבד את השבת אל ישיב בה

Through this will be understood what is found in the Midrash, Bereishis Rabbah, chapter 11: a heretic (min) asked Rabbi Akiva, "If it is as you say, that the Holy One, blessed be He, honors the Shabbos, let Him not cause to blow on it

רוחות אל יוריד בה גשמים אל יצמיח בה עשב, והשיב לו משל מעירוב והוצאה שברשות א' א"צ עירוב להוצאה כך כל העולם שלו הוא כו'.

the winds; let Him not bring down rain on it; let Him not make grass grow on it." And he answered him with a parable from eruv and carrying: in a single domain no eruv is needed for carrying; so, too, the whole world is His, etc.

(ועיין מזה עוד בשמות רבה פ' משפטים פ"ל). ולכאורה אינו מוכן שהרי כל שאר חילוקי מלאכות אינן תלויות בחילוק רשויות כלל כגון הזורע כו'.

(And see more about this in Shemos Rabbah, Parshas Mishpatim, chapter 30.) At first glance this is not understood, for all the other categories of labor do not depend on the distinction of domains at all, such as sowing, etc.

אך ע"פ הנ"ל יובן שעיקר תכלית המלאכות הוא להיות בירור מרפ"ח ניצוצין שנפלו בשב"ח ולהעלותם מבי"ע לאצי" כנ"ל.

But according to the above it will be understood: the main purpose of the labors is the refinement of the 288 sparks that fell in the shattering of the vessels, and raising them from Beriah, Yetzirah and Asiyah to Atzilus, as mentioned above.

13 והנה כל העליות הם בבחי' פנימית העולמות כנודע מעליית שבת שהרי גשמית הארץ לא נודככה.

Now, all the ascents are in the inner dimension of the worlds, as is known regarding the ascent of Shabbos: for the physicality of the earth has not been refined.

ואין עלי' רק להרוחניות והחיות שבתוך העולם משא"כ בחיצוניות כו'. אך להבין מאחר שעולה פנימית החיות מאין מקבלת החיצוניות ההארה להיות בבחי' חיצוניות.

There is ascent only for the spirituality and the life-force within the world, which is not so in the outer dimension, etc. But we must understand: since it is the inner life-force that ascends, from where does the outer dimension receive the light to exist at the level of the outer dimension?

הענין הוא ע"פ מה שנודע שכל פרצופים ואורות עליונים מסתיימי באצי" עד הפרסא שבין אצילות לבי"ע

The explanation is according to what is known: that all the partzufim and supernal lights end in Atzilus, at the parsa (partition) between Atzilus and Beriah, Yetzirah and Asiyah;

רק שמתלכשים בבי"ע ע"י התלכשותם במלי שבוקעת המסך כו'. אבל רגלי א"ק הם בעשייה ממש תחתית העקב שלו הוא ראש העשי' כו'.

only, they are invested in Beriah, Yetzirah and Asiyah through their investment in Malchus, which breaks through the masach (screen), etc. But the feet of Adam Kadmon are in Asiyah itself: the bottom of its heel is the head of Asiyah, etc.

14 וביאור ענין זה הוא כי כל הפרצופים הם דרך השתלשלות חו"ב ומדות כו' ויש הפרש במקום משכנם כמו משכן המוחין הוא בראש דוקא כו'

The explanation of this is that all the partzufim are by way of hishtalshelus (a chain of descent): Chochmah and Binah, and the emotive attributes, etc.; and there is a difference in the place where they dwell, as the dwelling of the intellect (mochin) is specifically in the head, etc.

אבל בחי' א"ק שהוא למעלה מעלה מבחי' וגדר ההשתלשלות הכל שוה לפניו כחשכה כאורה. ועמ"ש מזה בביאור ע"פ יונתי בחגוי גבי פי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם.

But the level of Adam Kadmon, which is far above the level and bounds of hishtalshelus: before it everything is equal, "the darkness is as the light." And see what is written about this in the explanation on the verse "My dove, in the clefts," regarding the meaning of "For My thoughts are not your thoughts."

15 והנה מזה נמשך חיות להיות חיצוניות העולמות כולם בהשוואה אחת וכמו העור המקיף את בשר האדם שאין הפרש בין עור המקיף את הראש לעור המקיף את הרגל שהכל בחי' עור א' ואין הפרש

Now, from this is drawn the life-force for the outer dimension of all the worlds, all on one equal footing; like the skin that surrounds a person's flesh: there is no difference between the skin surrounding the head and the skin surrounding the foot, for it is all one skin, and there is no difference

אלא בבחי' פנימית החיות שבראש הן המוחין כו' ולכן העלייה היא בבחי' פנימית (ועמ"ש סד"ה ויאמר משה אכלוהו היום) שנתעלו המדות והדבור להיות בבחי' חו"ב

except in the inner life-force: in the head it is the intellect (mochin), etc. Therefore the ascent is in the inner dimension (and see what is written at the end of the discourse beginning "And Moshe said: Eat it today"): the emotive attributes and speech are elevated to be at the level of Chochmah and Binah.

אבל בבחינת חיצוניות אין שם עלייה לפי שמקבל מבחי' שלמעלה מעלה המקיף את כולם בהשוואה אחת (ע"ד מה שנת' בד"ה יביאו לבוש מלכות שהתהוות הגשמי הוא מהארת הסוכ"ע כו' ע"ש).

But in the outer dimension there is no ascent, because it receives from the level that is far above, which encompasses them all equally (along the lines of what is explained in the discourse beginning "Let them bring royal apparel," that the coming-into-being of the physical is from the light of the sovev kol almin, etc.; see there).

וזהו שהשיב המשל מעירוב והוצאה לפי שכל העולם שלו הוא פי' שלא שייך שם עלייה ממדרגה למדרגה כמו בפנימית שיש שם מדרגות רבות והרי הם כמשל חילוק רשויות

And this is why he answered with the parable of eruv and carrying, "because the whole world is His": meaning that ascent from level to level does not apply there, as it does in the inner dimension, where there are many levels, which are like the parable of the division of domains;

אבל בבחי' א"ק המקיף את כולם בהשוואה אחת הרי כל העולם שלו הוא והכל בבחי' השוואה אחת לפניו כחשכה כאורה (ועמ"ש כה"ג סד"ה עד דלא ידעי בין כו' בענין הא דפורים מותר בעשיית מלאכה).

but at the level of Adam Kadmon, which encompasses them all equally, the whole world is His, and everything is in one equality before Him: "the darkness is as the light." (And see what is written along these lines at the end of the discourse beginning "Until he does not know the difference between," etc., on why doing labor is permitted on Purim.)

אך היינו בחיצוני' א"ק תחתית העקב הוא ראש העשייה כנ"ל אבל בבחי' גילוי פנימיותו והוא בבחי' גילוי יסוד דא"ק אדרבה הערלה מכסה כו' כנ"ל.

But this is in the outer dimension of Adam Kadmon, the bottom of whose heel is the head of Asiyah, as mentioned above. As for the revelation of its inner dimension, which is the level of the revelation of the Yesod of Adam Kadmon, on the contrary, the foreskin covers [it], etc., as mentioned above.

(וקרוב לזה נת' בענין עבדים היינו לפרעה האוחז בעורף דא"א אשר שם כחשכה כאורה אבל בגילוי הפנימיות אז ויוציאנו ה' אלקינו כו')

(Something close to this was explained on the matter of "We were slaves to Pharaoh," who grasps the nape (oref) of Arich Anpin, where "the darkness is as the light"; but with the revelation of the inner dimension, then "Havayah our G-d brought us out," etc.;

וכמ"ש יאר ה' פניו אליך ועמ"ש סדי"ה יביאו לבוש מלכות הנ"ל החילוק בין בחי' לבוש מלכות לבחי' כתר מלכות שהוא בחי' בעטרה שעטרה לו אמו דוקא כו' וכעין זה יובן גם כאן):

and as it is written, "May G-d make His face shine upon you." And see what is written at the end of the discourse beginning "Let them bring royal apparel," mentioned above, on the difference between the level of the royal garment and the level of the royal crown, which is the level of "with the crown with which his mother crowned him" specifically, etc.; and something like this will be understood here too.)

16 ועי"פ כל הנ"ל יובן הטעם שמילה דוחה שבת שכל מלאכת שבת שעושה חבורה ופורע ומוציא אינן נחשבות למלאכה כלל לגבי בחינת א"ק שהוא המקיף את כולם בהשוואה אחת וכל העולם שלו הוא כו' כנ"ל.

In light of all the above, the reason that circumcision overrides Shabbos will be understood: all the Shabbos labor [in it], making a wound, uncovering (periah) and suction (metzitzah), is not considered labor at all relative to the level of Adam Kadmon, which encompasses them all equally, and "the whole world is His," etc., as mentioned above.

ומילה היא להיות בחי' גילוי יסוד דא"ק הדר מלך השמיני מילה שניתנה בשמיני ולגבי גילוי זה כל המלאכות בטלים ודו"ק.

And circumcision is for there to be a revelation of the Yesod of Adam Kadmon, Hadar, the eighth king: circumcision, which was given on the eighth [day]; and relative to this revelation all the labors are nullified. Consider this carefully.

ועי"ד הנ"ל יש להבין ג"כ מארז"ל ס"פ שני דערכין די"ג ע"ב רבי יהודה אומר כנור של מקדש שבעת נימין הי' שנאמר שובע שמחות את פניך (תלים י"ו) אל תקרי שובע אלא שבע.

Along the lines of the above we can also understand the saying of our Sages, of blessed memory, at the end of the second chapter of Arachin, folio 13b: "Rabbi Yehudah says: The harp (kinor) of the Sanctuary had seven strings, as it is said, 'Fullness (sova) of joys is in Your presence' (Psalms 16): do not read sova (fullness) but sheva (seven);

(וכ"ה ברכות בהעלותך פט"ו) ושל ימות המשיח שמונה שנאמר למנצח על השמינית. על נימא שמינית.

(and so it is in the Midrash Rabbah, Behaaloscha, chapter 15) and that of the days of Moshiach [has] eight, as it is said, 'For the conductor, on the eighth': on the eighth string."

ופי' מהרשי"א שם שבע נימין כל הקדושות הולכים בשבע ע"ד שבת שהוא השביעי כו' ושל ימות המשיח נוסף בחי' א' שמשם נמשך החירות כו' (ועיין מזה ג"כ בבחי' ר"פ נשא).

The Maharsha explains there: seven strings, [for] all holy things go by seven, like Shabbos, which is the seventh, etc.; and to that of the days of Moshiach one level is added, from which freedom is drawn, etc. (And see on this also in Rabbeinu Bachya, at the beginning of Parshas Naso.)

אך עפמש"ל יש לפרש כי הנה פי' כנור פי' בת"ז סוף תיקון כ' וז"ל כנור כ"ו נר הקב"ה דאיהו הוי' נהיר בנר דאיהי שכינתא דילי' כו' וע' בפרדס ערך כנור ובמא"א אות כ' סל"ה.

But according to what was written above, it can be explained [thus]. The meaning of kinor is explained in the Tikkunei Zohar, at the end of Tikkun 20, in these words: "Kinor: kaf-vav (26), ner (lamp): the Holy One, blessed be He, who is Havayah, shines in the ner, which is His Shechinah," etc. And see the Pardes, the entry "kinor," and Me'orei Or, letter kaf, section 35.

17 והנה ביאור ענין הארת שם הוי' בבחי' נר יובן ע"פ מ"ש בת"א פ' מקץ ע"פ

Now, the explanation of the light of the Name Havayah [shining] in the level of a lamp (ner) will be understood from what is written in Torah Ohr, Parshas Mikeitz, on the verse

כי אתה נרי הוי' כו' דהיינו מה שמאיר בחי' שם הוי' בנר הוי' נשמת אדם.

"For You are my lamp, Havayah," etc.: that is, the level of the Name Havayah shining in "the lamp of Havayah, the soul of man."

והנה מבואר שם בפ"י סיום הפסוק והוי' יגיה חשכי דהיינו שיש ב' שמות הוי"ה ופסיק טעמא בגווייהו.

And it is explained there, in the interpretation of the end of the verse, "and Havayah illuminates my darkness," that there are two Names Havayah, and a pause (pesik) separates them.

18 וזהו ההפרש בין כנור של שבעת נימין שהוא ההמשכה משם הוי' הראשון בבחי' נר ונשמת אדם.

And this is the difference between the harp of seven strings, which is the drawing-down from the first Name Havayah into the level of "lamp" and "soul of man," [and the harp of eight].

ולכן הוא של שבעת נימין היינו שמאיר מבחי' ז' מדות שבפסוק לך הוי' הגדולה והגבורה כו'.

Therefore it is of seven strings: that is, it shines from the level of the seven attributes in the verse "Yours, Havayah, are the greatness and the might," etc.

19 ועיין זח"א ס"פ מקץ דף ר"ד ע"ב אבל לימוה"מ שנאמר הנה ישכיל עבדי ירום ונשא כו'

And see Zohar I, end of Parshas Mikeitz, folio 204b. But in the days of Moshiach, as it is said, "Behold, My servant shall prosper; he shall be exalted and lifted up," etc.,

יאיר ויתגלה בבחי' נר ונשמת אדם מבחי' שם הוי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות שמשם שרש המשכות
 "ג מדה"ר כו' ע"ש ועז"נ ומל' ה' את לבבך כו' והביאך כו' והטיבך והרבך מאבותיך כו'.

[light] will shine and be revealed in the level of "lamp" and "soul of man" from the level of the Name Havayah that is above the order of hishtalshelus, from which is the root of the drawing-down of the Thirteen Attributes of Mercy, etc.; see there. And of this it is said, "And Havayah will circumcise your heart," etc., "and He will bring you," etc., "and He will do you good and multiply you more than your fathers," etc.

20 ולכן יהי כנור של שמונת נימין שיומשך הגילוי מלמעלה מבחי' זי"ן מדות הנ"ל שהם הנקי ימי עולם
 כי אם יאיר הארה מבחי' ימי קדם כו'.

Therefore there will be a harp of eight strings: the revelation will be drawn from above the level of the seven (zayin) attributes mentioned above, which are what is called "the days of the world (yemei olam)"; rather, a light will shine from the level of "the days of old (yemei kedem)," etc.

ועמ"ש בד"ה ועשית ציץ גבי קדש למ"ד מלמטה והוי' מלמעלה. דבחי' שם הוי' מלמעלה היינו מה שאין
 אתעדל"ת מגעת שם.

And see what is written in the discourse beginning "And you shall make a tzitz," regarding "kodesh lamed" below and Havayah above. The level of the Name Havayah above is what the arousal from below does not reach.

21 והוא כנז' למעלה בענין הגילוי שע"י המילה כו'. והיא ניתנה בשמיני דוקא. וכענין זה הוא הכנור של
 שמונת נימין כו' ועי' עוד מענין למנצח על השמינית בזח"ג פנחס דרכ"ג ע"ב.

And this is as mentioned above regarding the revelation that comes through circumcision, etc., and it was given specifically on the eighth [day]. And of this kind is the harp of eight strings, etc. And see further on the matter of "For the conductor, on the eighth" in Zohar III, Pinchas, folio 223b.

ויש לפרש דבריו עם מ"ש בת"ז תיקון כי דנ"א סע"א דפ"י על השמינית הוא חיבור ד' אותיות הוי' עם ד' אותיות אד'

And its words can be explained together with what is written in the Tikkunei Zohar, Tikkun 20, folio 51, end of side a, which explains "on the eighth" as the joining of the four letters of Havayah with the four letters of Ado-nai,

כי איהו בנצח ואיהי בהוד ועד"ז פ"י במ"ע אופן ס"ו ענין למנצח על השמינית על שמונת ימי חנוכה.

for He is in Netzach and She is in Hod. And along these lines the Megaleh Amukos, Ofan 66, explains "For the conductor, on the eighth" as referring to the eight days of Chanukah.

אך עוד אפשר לומר בזה ע"ד מארז"ל ספ"ג דפסחים ע"פ ביום ההוא יהי הוי' אחד ושמו אחד שיהי נק' כמו שנכתב כו' משא"כ עכשיו כו' ע"ש.

But it is possible to say something further about this, along the lines of the saying of our Sages, of blessed memory, at the end of chapter 3 of Pesachim, on the verse "On that day Havayah will be One and His Name One": that it will be read as it is written, etc., which is not so now, etc.; see there.

והנה הכתיב הוא בעולם ההעלם והקרי הוא עלמא דאתגלייא (וכמ"ש בביאור ע"פ וקבל היהודים בסופו).

Now, the written form (kesiv) is in the hidden world, and the read form (kri) is the revealed world (alma de'isgalya) (as is explained in the explanation on the verse "And the Jews accepted," at its end).

ולע"ל שיהי נקרא כמו שנכתב א"כ יתחבר ההעלם עם הגילוי וזהו על השמינית שבח"י ד' אותיות הוי' שבח"י הכתיב וההעלם יהיו מאירים ומתגלים בבח"י ד' אותיות הקרי.

And in the Time to Come, when it will be read as it is written, the hidden will then be joined with the revealed. And this is "on the eighth": that the four letters of Havayah, which are at the level of the written and the hidden, will shine and be revealed in the four letters of the reading.

ועזי"נ ולא יכנף עוד מוריך כו' וזהו ע"ד מ"ש ויקרא הוי' הוי' שקורא וממשיך מהוי' דלעילא שלמעלה מסדר ההשתלשלות להוי' דלתתא שבסדר ההשתלשלות. שהיה פסיק טעמא בגווייהו כו' ועתה נעשה להיות קישור וחיבור ב' הויות כנ"ל.

And of this it is said, "Your Teacher will no longer hide Himself," etc. And this is along the lines of what is written, "And He called: Havayah, Havayah": He calls and draws down from the higher Havayah, which is above the order of hishtalshelus, to the lower Havayah, which is within the order of hishtalshelus. For there had been a pause between them, etc., and now there comes to be a bond and joining of the two [Names] Havayah, as mentioned above.

22 ואזי הוא על השמינית כו' כנור של שמונת נימין ע"ש קישור וחיבור ב' שמות ההוי' ומזה נמשך שיהיה נקרא כמו שנכתב וזהו ושמנו אחד.

Then it is "on the eighth," etc., a harp of eight strings, on account of the bond and joining of the two Names Havayah. From this it follows that it will be read as it is written; and this is "and His Name One."

וזהו מ"ש מי יעלה לנו השמימה. ר"ל מילה וס"ת הוי' כלומר שע"י שמירת אות הברית ממשיך בחי' הוי' עד סוף כל דרגין

And this is [the meaning of] what is written, "Who will go up for us to heaven?": its initial letters [spell] milah and its final letters Havayah. That is, through guarding the sign of the covenant one draws the level of Havayah down to the end of all levels,

דהיינו מה שלע"ל יהיה ולא יכנף עוד כו' שיהיה גילוי שם הוי' גם למטה כו':

which is what will be in the Time to Come, "[your Teacher] will no longer hide Himself," etc.: there will be a revelation of the Name Havayah below too, etc.

23 קיצור ענין. למנצח על השמינית. גם כנור של ימוה"מ. של שמונת נימין. ויש להקדים ענין מילה שדוחה שבת.

A summary of the matter. "For the conductor, on the eighth." Also, the harp of the days of Moshiach, of eight strings. We must first explain the matter of circumcision overriding Shabbos.

הנה כל ההעלאה שבימות החול נקרא אתעדל"ת והעלאת מ"ן מבי"ע. ועיקר גילוי האתעדל"ע הנק' מ"ד מבחינת אצילות הוא נמשך בשבת

All the elevation of the weekdays is called the arousal from below and the raising of mayin nukvin from Beriah, Yetzirah and Asiyah; and the main revelation of the arousal from above, called mayin duchrin, from the level of Atzilus, is drawn down on Shabbos.

וזהו ענין חצר הפנימית הפונה קדים כו' וביום השבת יפתח ועמ"ש מענין גילוי זה שבשבת בד"ה והיה מדי חדש בחדשו.

And this is the matter of the inner court "that faces east," etc., "and on the day of Shabbos it shall be opened." And see what is written about this revelation on Shabbos in the discourse beginning "And it shall be, from one New Moon to the next."

אבל מילה היא המשכה מלמעלה מאצילות. שלכן נכרתו עליה שלש עשרה בריתות שהן יג"מ הרחמים שהן למעלה מהחכמה

But circumcision is a drawing-down from above Atzilus. That is why thirteen covenants were made over it, which are the Thirteen Attributes of Mercy, which are above Chochmah,

שהיא אצילות והוא מבחי' רעוא דכל רעיון ונק' אדם קדמון שלמעלה מהחכמה הנק' ראשית וחצר הפנימית היא רק הפונה קדים.

which is Atzilus. And it is from the level of the Will of all wills, called Adam Kadmon, which is above Chochmah, called "the beginning" (reishis); whereas the inner court is only "that which faces east (kadim)."

24 ועמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה. ובד"ה ששת ימים תאכל מצות גבי ברוח קדים עזה.

And see what is written in the discourse beginning "When Israel put 'we will do' first," and in the discourse beginning "Six days you shall eat matzos," regarding "with a strong east (kadim) wind."

ובכל נפש צ"ל גילוי מבחי' זו ועמ"ש בד"ה ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם בענין שם הוי' שיש בנפש ומהו בחי' קוצו של יו"ד ומ"ש בד"ה ענין ק"ש כפ' ואתחנן.

And in every soul there must be a revelation from this level. And see what is written in the discourse beginning "But Havayah your G-d would not listen to Bilam," on the matter of the Name Havayah that is in the soul and what the level of the tip (kotz) of the yud is; and what is written in the discourse beginning "The matter of the reading of the Shema," in Parshas Va'eschanan.

25 וזהו ענין אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת ועמ"ש בד"ה הוי"י לי בעוזרי בפ"י כל האזרח בישראל.

And this is the matter of the arousal from above that is above the arousal from below. And see what is written in the discourse beginning "Havayah is for me among my helpers," on the meaning of "every citizen (ezrach) in Israel."

וזהו ג"כ ענין מ"ה שנותנין לו ששרש המשכה זו הוא משם מ"ה דא"ק ובמא"א אות מ' סעיף ק"א אורות דמ"ה באו בדרך מתנה.

And this is also the matter of the Mah that is given to him: the root of this drawing-down is from the Name Mah of Adam Kadmon; and in Me'orei Or, letter mem, section 111: "The lights of Mah came by way of a gift."

26 ופי' מתנה זהו אתעדל"ע מבחי' שאין אתעדל"ת מגעת שם ע"כ בא רק דרך מתנה וע"כניתנה בשמיני.

The meaning of "gift" is the arousal from above from a level that the arousal from below does not reach; therefore it comes only by way of a gift. And therefore it was given on the eighth.

כי שבה"כ היה רק בשבע מדות וזהו האתעדל"ת לברר שבע מדות הרעות ועי"ז נמשך האתעדל"ע ביום השביעי שהוא שבת. משא"כ בחינת מלך השמיני הדר.

For the shattering of the vessels was only in the seven attributes, and this is the arousal from below: to refine the seven evil attributes; and through this the arousal from above is drawn down on the seventh day, which is Shabbos. This is not so with the level of the eighth king, Hadar:

זהו מבחי' שלמעלה מהאתעדל"ת של ז' המדות, ועמ"ש מענין פ"י שבעה רועים ושמנה נסיכי אדם סד"ה ת"ר נר חנוכה.

this is from a level that is above the arousal from below of the seven attributes. And see what is written on the meaning of "seven shepherds and eight princes of men," at the end of the discourse beginning "Our Rabbis taught: The Chanukah lamp."

וזהו שאמרו בירושלמי מצוות שבת מלא בשני ווי"ן (בנחמ"י סי' ט"ז) להודיעך שהיא שקולה כנגד כל מצותיה של תורה. ואעפ"כ מילה היא בחי' עליונה יותר.

And this is what they said in the Jerusalem Talmud: "mitzvos" of Shabbos is written full, with two vavs (in Nechemiah, chapter 9, [verse] 14), to teach you that it is equal to all the mitzvos of the Torah. And nevertheless circumcision is a higher level.

וענין שני וויין תמצא בזח"ב יתרו ס"ח א' שהן בחי' משה ויוסף וע"ש בהרמ"ז גם בפ' תרומה קנ"ה בענין י"ב חלות דלחם הפנים

The matter of the two vavs you will find in Zohar II, Yisro, folio 68a, that they are the level of Moshe and Yosef; and see there in the Ramaz. Also in Parshas Terumah, [folio] 155, regarding the twelve loaves of the showbread,

שהם שני וויין כמש"ש המק"מ והרמ"ז ועיין בפרדס שער האותיות באות וא"ו ובמא"א תחלת אות וא"ו.

which are two vavs, as the Mikdash Melech and the Ramaz write there. And see the Pardes, Sha'ar HaOsiyos, on the letter vav, and Me'orei Or, at the beginning of the letter vav.

27 ויש לפרש כי הוא"ו זהו המשכה בחי' ונהר יוצא מעדן להשקות. ובחי' וא"ו א' זהו כשמקור המשכה נמשך מבחי' בינה שממנה שורש הששה מדות כענין כונן שמים בתבונה.

It may be explained that the vav is a drawing-down, the level of "And a river goes out of Eden to water." And the level of one vav is when the source of the drawing-down flows from the level of Binah, from which is the root of the six attributes, as in "He established the heavens with understanding (tevunah)."

ולכן בכל מצוה יש וי"ה. המשכה בחי' ונהר יוצא מעדן כמ"ש ויניחם בג"ע לעבדה ולשמרה. לעבדה זו רמ"ח מ"ע.

Therefore in every mitzvah there is vav-hei: a drawing-down, the level of "And a river goes out of Eden," as it is written, "And He placed him in the Garden of Eden to work it and to guard it": "to work it": these are the 248 positive commandments.

אבל בשבת נמשך עוד ו' והיא המשכה ממוחין דאבא וכמ"ש במ"א ע"פ מאמר הזח"ג אמור

But on Shabbos another vav is drawn down, and it is a drawing-down from the mochin of Abba, as is explained elsewhere on the passage of Zohar III, Emor,

ד"ק ע"ב בענין בזמנא דנטלא מבי אבא כו', גם אפ"ל שרש ב' וויין זהו מה שאו"א יונקים מבי מזלות ונוצר ונקח כו'.

folio 100b, on the matter of "at the time that she receives from the house of Abba," etc. One can also say that the root of the two vavs is that Abba and Imma draw from the two mazalos, "Notzer" and "Venakeh," etc.

28 ועכ"ז מילה היא דוחה את השבת כי הוא המשכה מבחי' שלמעלה גם מהחכמה כנ"ל.

Nevertheless circumcision overrides Shabbos, because it is a drawing-down from a level that is above even Chochmah, as mentioned above.

ושלש עשרה בריתות שנכתרו עליה זהו וא"ו שמילוי האל"ף שבתוך השני ווי"ן זהו בחי' פלא עליון בחי' כתר שלמעלה משני ווי"ן עצמן כמ"ש בזח"ג פ' אחרי דס"ו ע"ב:

And the thirteen covenants made over it are the vav [spelled in full], vav-alef-vav: the alef that fills [the space] within the two vavs is the level of the Supernal Wonder (Pele Elyon), the level of Keser, which is above the two vavs themselves, as is written in Zohar III, Parshas Acharei, folio 66b.

29 ג וזהו ענין למנצח על השמינית תמן נצח תמן מל. כי יש ג' פרקין חח"ן והנצח הוא בחי' היותר אחרונה.

3. And this is the meaning of "For the conductor (lamnatzei'ach), on the eighth": "where there is Netzach, there is mal." For there are three joints, Chochmah, Chesed and Netzach, and Netzach is the very last level.

ומבחי' רעוא דכל רעיון א"א להיות הגילוי רק מבחינת נצח וכמ"ש סד"ה קול דודי בענין מדלג על ההרים.

And from the level of the Will of all wills the revelation can come only from the level of Netzach, as is written at the end of the discourse beginning "The voice of my beloved," on the matter of "leaping over the mountains."

30 וזהו ענין ועמדו רגליו דוקא. וכדי להיות גילוי הנצח צ"ל תחלה מל וזהו למנצח. וגם רומז שע"ז ג"כ נמשך גילוי כל השבעה העליונות שלמעלה מנה"י.

And this is the meaning of "And His feet shall stand," specifically. And for there to be a revelation of Netzach there must first be mal; and this is lamnatzei'ach. It also hints that through this, too, the revelation of all the seven supernal [levels] that are above Netzach, Hod and Yesod is drawn down.

ונצח ומצח הכל אחד והרי מצח הוא גלגלתא דחפ"א על מו"ס בחי' שתוק כך עלה במחשבה.

Netzach and metzach (the forehead) are all one. And the forehead is the gulgulta (skull) that covers the mocha stima'ah (hidden brain), the level of "Be silent; so it arose in thought,"

שהיא מחשבה הקדומה רעוא דכל רעוין. ועמ"ש בד"ה ועשית ציץ. גם הנצח נמשך מהגדולה בחי' ולגדולתו אין חקר:

which is the primordial thought, the Will of all wills. And see what is written in the discourse beginning "And you shall make a tzitz." Also, Netzach is drawn from greatness (gedulah), the level of "and His greatness is unsearchable."

31 ד וזהו מ"ש ברבות בראשית פייא משפטים פ"ל משל מעירוב והוצאה שברשות אחד א"צ עירוב להוצאה כך כל העולם שלו הוא המכוון שההשפעה באה מבחינה

4. And this is what is said in the Midrash Rabbah, Bereishis, chapter 11, [and] Mishpatim, chapter 30: the parable from eruv and carrying, that in a single domain no eruv is needed for carrying; so too, "the whole world is His." The intent is that the flow comes from a level

שלמעלה מחילוק רשויות שבסדר ההשתלשלות שמקיף כל העולמות בהשואה אחת וא"כ זהו גבוה מעליות העולמות שבשבת. וכנ"ל שבחינת א"ק רעוא דכל רעוין גבוה מהשבת שהוא רק הפונה קדים כנ"ל.

that is above the division of domains in the order of hishtalshelus, which encompasses all the worlds equally; if so, this is higher than the ascents of the worlds on Shabbos. And as mentioned above, the level of Adam Kadmon, the Will of all wills, is higher than Shabbos, which is only "that which faces east (kadim)," as mentioned above.

ולכן המילה שהיא להיות גילוי מבחינה זו היא דוחה שבת שכל מלאכות שבת אינן נחשבות למלאכה כלל לגבי גילוי בחי' זו שהיא למעלה מחילוק רשויות כו':

Therefore circumcision, which is for there to be a revelation from this level, overrides Shabbos: for all the labors of Shabbos are not considered labor at all relative to the revelation of this level, which is above the division of domains, etc.

32 ה ועפ"ז י"ל עוד בפ"י על השמינית. שהם חיבור ויחוד ד' אותיות הוי" בארבעה אותיות שם אדני שהם היכל לשם הוי"

5. According to this, one can further explain "on the eighth": that they are the joining and union of the four letters of Havayah with the four letters of the Name Ado-nai, which are a sanctuary (he-ichal) for the Name Havayah.

וזהו ג"כ ענין שמנה בגדים של כה"ג ד' בגדי לבן שהם רחמים נמשכים מארבע אותיות שם הוי' וד' בגדי זהב נמשכים מד' אותיות שם אדני כו'

And this is also the matter of the eight garments of the Kohen Gadol: the four white garments, which are mercy, drawn from the four letters of the Name Havayah, and the four golden garments, drawn from the four letters of the Name Ado-nai, etc.

כי צ"ל ב' הבחינות עמ"ש בת"א פ' לך לך בענין מגן אברהם ועמ"ש בביאור ע"פ וכל בנך.

For both levels are needed; see what is written in Torah Ohr, Parshas Lech Lecha, on the matter of "Shield of Avraham," and see what is written in the explanation on the verse "And all your children."

33 ולע"ל יהיה גילוי שם הוי' ממש וכמ"ש ולא יכנף עוד והיינו ע"י גילוי מבחי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות דהיינו מה שיש ב' שמות הוי' ופסיק טעמא בגווייהו.

And in the Time to Come there will be a revelation of the actual Name Havayah, as it is written, "[your Teacher] will no longer hide Himself"; that is, through a revelation from the level that is above the order of hishtalshelus. That is: there are two Names Havayah, and a pause between them.

ולע"ל יהי גילוי שם הוי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות ואזי והי' הוי' לי לאלקים וזהו למנצח על השמינית קשר וחיבור ב' שמות הוי'.

And in the Time to Come there will be a revelation of the Name Havayah that is above the order of hishtalshelus, and then "Havayah will be my G-d (Elokim)." And this is "For the conductor, on the eighth": the bond and joining of the two Names Havayah.

34 וזהו ענין הכנור של שמונת נימין וכ"ז נמשך ע"י המילה שהיא העברת המסך המבדיל כו' ועמ"ש בפ' לך לך בד"ה והבדילה הפרוכת.

And this is the matter of the harp of eight strings. And all this is drawn down through circumcision, which is the removal of the dividing screen, etc. And see what is written in Parshas Lech Lecha, in the discourse beginning "And the curtain shall divide."

עוד יש להעיר לענין שני ווי"ן הנ"ל שהן תפארת ויסוד ממ"ש ברע"מ ר"פ תשא ע"פ העשיר לא ירבה מבואר שת"ת נק' עשיר לפי שעולה עד הכתר וזהו אין עשיר אלא בדעת שת"ת ודעת הכל אחד.

One may further note, regarding the two vavs mentioned above, which are Tiferes and Yesod, from what is written in the Raaya Mehemna at the beginning of Parshas Tisa, on the verse "The rich shall not give more": it is explained that Tiferes is called "rich" because it rises up to Keser. And this is [the meaning of] "none is rich except in knowledge (daas)," for Tiferes and Daas are all one.

והדל לא ימעט זהו צדיק היינו יסוד שנק' דל וזהו ענין יוסף יתום מאמו כי בינה רק עד הוד אתפשטת כו' א"כ מזה מובן מעלת מצוות דשבת בשני ווי"ן כו':

"And the poor shall not give less": this is the Tzaddik, that is, Yesod, which is called "poor (dal)." And this is the matter of Yosef's being "an orphan of his mother," for Binah spreads forth only as far as Hod, etc. If so, from this is understood the superiority of the mitzvos of Shabbos, [spelled] with two vavs, etc.

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Copy, print and share it freely, crediting Kehot Publication Society and likuteitorah.com; it may not be sold. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likkutei-torah/tazria/4/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok